

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Bankovní účetnictví

Pokladní a bankovní účty, závazky z krátkých prodejů

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1

- Účtová skupina 11 - Pokladní hodnoty
- Účtová skupina 12 - Vklady, úvěry a ostatní závazky a pohledávky za centrálními bankami
- Účtová skupina 13 - Vklady, úvěry a ostatní závazky a pohledávky za jinými bankami
- Účtová skupina 14 a 15 - Vklady a úvěry družstevních záložen
- Účtová skupina 16 - Závazky z jiných hodnot
- Účtová skupina 17 - Závazky z cenných papírů

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1

- V této účtové třídě ve značné míře operace ústředí banky (výjimkou pokladní operace banky)
- Tyto operace jsou spjaty s řízením banky a zajištěním likvidity
- Probíhají tu operace prováděné na mezibankovním peněžním trhu (nákup a prodej peněžních prostředků), termínované vklady v jiných bankách, půjčky jiným bankám
- Jsou zde také běžné účty banky vedené v jiných bankách (nostro účty) a také běžné účty jiných bank vedené v bance (loro účty) - oba druhy slouží k realizaci zahraničního platebního styku pro klienty banky

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1

- **Bezhotovostní platební styk se v bankovním systému ČR provádí dvojím způsobem:**
  - **V rámci jedné banky (účastníci jsou klienty téže banky)**
  - **Mezi bankami (účastníky jsou klienti různých bank)**
- **Platební styk:**
  - **Domácí (přes clearingové centrum, každá banka má svůj clearingový účet)**
  - **Zahraniční (přes nostro a loro účty, které si banky vedou navzájem)**

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1

- **Účty v této třídě se člení na české koruny a cizí měny podle měny, ve které je otevřen účet, poskytnut nebo přijat úvěr a zúčtovány závazky z cenných papírů a jiných hodnot (analytická evidence)**
- **U pokladních hodnot je kritériem tohoto členění banka emitující bankovky a mince**

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Účtová třída 1

Účtová skupina 11 - Pokladní hodnoty

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ SKUPINA 11 - POKLADNÍ HODNOTY

■ Zpravidla vedené účty:

- Pokladna - účtuje se o bankovkách a mincích v tuzemské měně a v cizí měně i o oběžných zlatých a stříbrných mincích v tuzemské měně
- Zlato - účtuje se zde o zlatu raženém a neraženém, které je v majetku účetní jednotky, přičemž nejde o sbírku mincí a ani o oběžné zlaté mince v tuzemské měně
- Jiné pokladní hodnoty - účtují se zde zejména drahé kovy s výjimkou zlata, nakoupené cestovní šeky bank, hodnoty na cestě a zásoba kolků a známek

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ SKUPINA 11 - POKLADNÍ HODNOTY

- Charakter účtů - aktivní
- Zvláštnosti účtování:
  - Pokladní operace nesmí být účtovány s časovým zpožděním, účtují se vždy v den příjmu nebo výdaje hotovosti
  - Pokladní hodnoty se sledují v Kč a v cizí měně podle banky emitující bankovky a mince
  - U účtu pokladna se vede podrobná analytická evidence
  - Pokladní hodnoty - hmotná odpovědnost pracovníků

BANKOVNÍ ÚČETNICTVÍ

ÚČTOVÁ SKUPINA 11 - POKLADNÍ HODNOTY

- **Obchodní banky mají možnost sjednat s ČNB smlouvu o čerpání a odvedech oběživa (bankovek a mincí)**
- **Na nákup oběživa používají své běžné účty vedené u ČNB**
- **Na účtech účtové skupiny 11 se neúčtují bezhotovostní platby na cestě**

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Účtová třída 1

Účtová skupina 12 - Vklady, úvěry a ostatní závazky a pohledávky za centrálními bankami

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- Podle §20b zákona o bankách si banky na území ČR převádějí navzájem peněžní prostředky v české měně podle jednotlivých položek vytvořených na základě vlastních příkazů a příkazů svých klientů prostřednictvím platebních systémů provozovaných v souladu se zákonem o platebním styku nebo prostřednictvím platebních systémů, které provozuje ČNB
- V současné době je mezibankovní platební styk v české měně provozován pouze ČNB. Systém je označen zkratkou CERTIS (Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System)

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- ČNB vede bance, která je účastníkem platebního systému provozovaného ČNB účet mezibankovního platebního styku v českých korunách
- Tento nemůže být předmětem výkonu rozhodnutí nebo předběžného opatření
- ČNB přiděluje každé bance za účelem provádění mezibankovního platebního styku identifikační kód banky, na základě kterého je v zúčtovacím centru prováděno zúčtování na účty obchodních bank
- Příkazy k zúčtování jsou předávány jednotlivými bankami v elektronické podobě

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- **Přímými účastníky mezibankovního platebního styku mohou být banky, pobočky zahraničních bank a družstevní záložny**
- **K provádění mezibankovního platebního styku banka potřebuje účet platebního styku a identifikační kód, který jí přiděluje ČNB**
- **Práva k nim nejsou převoditelná na jinou osobu**
- **Kromě přímých účastníků existují účastníci se zvláštním statusem (clearingová střediska pro platební karty, instituce zajišťující zúčtování a vypořádání cenných papírů - UNIVYC)**
- **Tito účastníci nemají v ČNB účet mezibankovního platebního styku, ale mohou se souhlasem přímého účastníka do systému CERTIS předávat příkazy k převodům prostředků mezi přímými účastníky**

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- Banka je povinna držet na svém účtu v zúčtovacím centru ČNB předem stanovený objem peněžních prostředků, tzv. povinné minimální rezervy
- Na svém účtu platebního styku tedy banky musí udržovat takový denní zůstatek, který v průměru za 14 dní dá minimálně stanovené PMR pro daný cyklus
- Prostředky na tomto účtu jsou bankám úročeny až do výše předepsaného objemu PMR dvoutýdenní repo sazbou ČNB (před rokem 2001 úročeny nebyly)
- Debetní zůstatek na tomto účtu se nepřipouští

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- **Funkce PMR jako měnově politického nástroje je v současnosti nízká, zajišťuje však plynulost mezibankovního platebního styku**

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- Banky poskytují úvěry CB - formou reverzního repa - ČNB přijímá od bank přebytečnou likviditu a bankám předává jako kolaterál stanovené cenné papíry (státní pokladniční poukázky a poukázky ČNB)
- Obchody s CB jsou uskutečňovány zpravidla v rámci repo tendrů, individuální operace však nejsou vyloučeny
- ČNB vyžaduje, aby se kolaterál v rámci repo obchodů (jeho tržní hodnota) lišil od jistiny úvěru o 2%, a to vždy ve prospěch ČNB (v případě, že banka přijímá kolaterál - o 2% vyšší hodnota, v případě, že ČNB poskytuje kolaterál (repo obchody) - má o 2% nižší hodnotu než jistina úvěru)
- Přijatý kolaterál vykazuje banka v podrozvaze v účtové skupině 97 na účtu Přijaté kolaterály - cenné papíry.

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- **Úvěry poskytnuté centrální bankou obchodním bankám mohou být uskutečňovány v rámci repo tendru, kterým centrální banka dodává likviditu a přijímá kolaterál nebo formou lombardního repa (repo obchod za lombardní sazbu)**
- **V případě lombardního repa jsou přijatelným kolaterálem nejen státní pokladniční poukázky a poukázky ČNB, ale také státní dluhopisy emitované MF ČR**

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

■ Zpravidla vedené účty:

- Běžné účty u emisních bank
- Účty peněžních rezerv u emisních bank (PMR, současně využíván jako clearingový účet banky)
- Termínové vklady u emisních bank
- Poskytnuté úvěry emisním bankám (včetně reverzních repo obchodů)
- Termínové vklady emisních bank
- Přijaté úvěry od emisních bank (včetně repo obchodů)

ÚČTOVÁ SKUPINA 12 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA CENTRÁLNÍMI BANKAMI

- **Charakter účtů - aktivní i pasivní**
- **Zvláštnosti účtování:**
  - **V této účtové skupině účtují komerční banky, emisní banka o stejných skutečnostech účtuje v účtové skupině 0**
  - **Tyto účty jsou vedeny ústředím banky - jsou spojeny s řízením banky**

MASARYKOVA UNIVERZITA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA

Účtová třída 1

Účtová skupina 13 - Vklady, úvěry a ostatní závazky a pohledávky za jinými bankami

ÚČTOVÁ SKUPINA 13 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA JINÝMI BANKAMI

■ Zpravidla vedené účty:

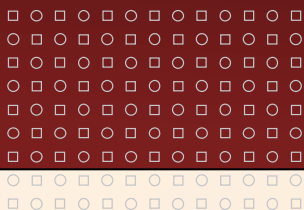
- Běžné účty u jiných bank (nostro účty)
- Termínové vklady u jiných bank
- Poskytnuté úvěry jiným bankám
- Ostatní pohledávky za bankami (platby ze záruk)
- Klasifikované úvěry, vklady a ostatní pohledávky za jinými bankami (klasifikované pohledávky za jinými bankami)

ÚČTOVÁ SKUPINA 13 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA JINÝMI BANKAMI

- Zpravidla vedené účty:
  - Běžné účty jiných bank (loro účty)
  - Termínové vklady jiných bank
  - Přijaté úvěry od jiných bank
  - Ostatní závazky vůči jiným bankám
  - Opravná položka ke klasifikovaným úvěrům, vkladům a ostatním pohledávkám za jinými bankami

- Mezibankovní operace přímo na vrub nebo v prospěch loro a nostro účtů se souvztažným zápisem příslušného účtu

ÚČTOVÁ SKUPINA 13 - VKLADY, ÚVĚRY A OSTATNÍ ZÁVAZKY A POHLEDÁVKY ZA JINÝMI BANKAMI

- Charakter účtů - aktivní i pasivní
- Běžné účty zpravidla aktivně-pasivní charakter

- Zvláštnosti účtování:
  - Mezibankovní operace účtované v této účtové skupině jsou typické pro banky a nenajdeme je v účetnictví jiných subjektů
  - Účty této skupiny vede ústředí banky
  - ČNB vede své nostro a loro účty v účtové třídě 0

Účtová třída 1

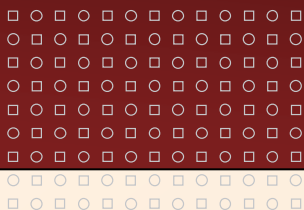
Účtová skupina 16 - Závazky z jiných hodnot

ZÁVAZKY Z JINÝCH HODNOT

- Např. rekurzy při převodu finančních aktiv
- Jestliže banka prodá pohledávku a zároveň se zaváže odškodnit kupujícího, pokud inkaso pohledávky nedosáhne určité úrovně

- Účty:
  - Závazky ve zlatě
  - Závazky z jiných hodnot

- Charakter účtů - pasivní

Účtová třída 1

Účtová skupina 17 - Závazky z cenných papírů

ZÁVAZKY Z CENNÝCH PAPÍRŮ

- Banka účtuje o závazcích z cenných papírů, které jí vznikly při prodeji vypůjčených cenných papírů nebo cenných papírů přijatých v reverzních repo obchodech (závazky z krátkých prodejů)

- Účty:
  - Závazky ze státních bezkuponových dluhopisů
  - Závazky z bezkuponových dluhopisů emisních bank
  - Závazky z ostatních bezkuponových dluhopisů
  - Závazky z kuponových dluhopisů
  - Závazky ze směnek
  - Závazky z cenných papírů zajištěných aktivy
  - Závazky z podílových listů

ZÁVAZKY Z CENNÝCH PAPÍRŮ

- Použití konkrétního typu účtu je podmíněno typem cenného papíru, ke kterému se daný závazek váže
- Při prodeji vypůjčených CP nebo CP přijatých v repo obchodech vzniká bance závazek z krátkého prodeje ve výši prodejní ceny cenných papírů
- U krátkého prodeje CP se zaúčtuje přijatá hotovost proti závazku. CP, které jsou předmětem krátkého prodeje se odúčtují z podrozvahy
- Charakter účtů -pasivní

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1

- Účty typické pro účetnictví bank
- Všechna hotovost vedena na jednom syntetickém účtu
- Běžné účty mají aktivně - pasivní charakter
- V účtové skupině 12 se nevyskytuje účet opravné položky
- Závazky z cenných papírů se oceňují reálnou hodnotou